

vseobsežna nego zajemajoča bodisi zgolj duševno ali pa zgolj materijelno stran narodnega življenja, po svojih manj legitimnih zastopnikih pa tipična politika malih ljudi malega naroda, politika drobtinic in taktike, politika brez vsenarodne kulturno fundirane ideologije, politika agitatorjev in propagatorjev, borbe in praske interesnih skupin in častihlepnih stremljenj posameznikov v službi „za narodov blagor“.

Naš čas pa nujno kliče, vroče in strastno zahteva novih duhov, svetlejših in širših, smelejših in odgovornejših, usodno prežetih z vso nacionalno, socialno in kulturno preteklostjo svojega rodu, duhov svetskih, suverenih razgledov, nepodkupnih in nekompromisnih, duhov vedrih, širokih in pogumnih ideologij in konceptov. Samo taki duhovi sredine morejo izlečiti iz svojega naroda kužne pojave, ki segajo že v bistvo sodobnega slovenskega človeka. Samo takim duhovom bo naloženo in dano nekoč, da bodo predstavljali mejnike svojemu narodu tja, kamor sodijo po naravi in po zgodovini. Samo iz izbora takih najboljših in najdragocenejših duhov bo nekoč izbran resničen, pravi, smerodaven, legitimen in dejanski voditelj svojemu narodu. Vse naše delo mora biti samo priprava za prihod tega osrednjega slovenskega duha.

Pesmi

Bogomil Fatur

Pesem

Nocoj so svečanosti belih rož;
zanjo so vse zacvetele,
kadar po poti prihajala bo,
ji bodo v dušo dehtele.

(Nocoj mora priti ljubljena
deklica moja, poljubljena,
v sanjah samo
kakor najtišja stvar.)

Na dragocenem pladnju noči
kdo ji to zvezd šumečih prinaša
v dar?
Ure so vino, čas je čaša,
česa še čaka, čemu odlaša,
kaj da je ni?

Nocoj so svečanosti belih rož:
zanjo so vse zacvetele,
da ji nad sinjim grobom vso noč
bodo v slovo dehtele.

Appassionata

Vse dni je v dragocenem vrču svoje
velike duše jok in bolečino
nosila kot pokvarjen, trpek sok.
Nocoj je prekipelo motno vino,
razlilo po obrazu se temno je
in duša kot da pada ji iz rok.

Zdaj to osamljeno telo ne zmore
nobene muke, radosti nobene,
nobenega koraka dalje več.
Povžite so moči te močne žene,
ničesar žrtvovati več ne more!
To srce je prežgal poslednji meč.

Dan mrtvih

Nocoj sem spet v trepetajoči luči minevajočih časov motni soj;
neskončno sam in vendar čisto tvoj: kako v dlaneh samote nič več tuje
zamisliti se skušam v tvoj pokoj počiva ti telo, kako neguje
v globini smrti, kjer te več ne muči ga dobri grob, ljubimec mračni tvoj.

O da, človekova poslednja strast
je smrt in smrtna, kajti v njej zgorimo
kot v ognju cvet, kot cvet se spremenimo;

in spremenjenje je bolelost in slast:
še čutiš, daljna, v svojih dni tišino
nocoj vse žive žgočo bolečino?

Iskrenost

Daj, potopiva svoj blede obraz Roža ljubezni, ki se razcveta
v hladnih, večernih ur zvesto zrcalo; (davno minil je že najin maj)
da je med nama poslednji čas v žaru visokega, vročega leta,
vse tako tesno in tuje postalo, je izgorela, umrla in zdaj,
glej, si ne drzneva reči na glas. zdaj sva brez stebila in listov in cveta.

Zdaj je jesen in med nama mraz.
Veter igra na iheteče godalo
v prazni, pričakujoči čas —
v hladnih večerov iskreno zrcalo
daj, potopiva svoj blede obraz.

Pietà

Vedno više se vijo stopnice
v stolpu moje muke in samote,
nad najvišjo sklonjen skrivaš lice
v svojo dlan, na mene čakajoč.

Morda vstanem, se napotim dalje
po stopinjah muke in samote
k tebi, ki na vrhu nag, brez halje,
sam in čisto tih kot kip sloniš:

Srcu si dejal, naj pesmi poje
in poslušalo je tiho prošnjo:
od klečanja truden kličem tvoje
žalostno ime v hitečo noč.

Kadar bo bolelost tako velika
kot je tvoja, takrat bom na kraju,
kjer se človek v snu neba dotika
in odprta pot je v paradiz.

Moški pesmi

1.

Žene nas žgo kot strup,
od njih umiramo vsi, mi vsi:
strast in bolezen in obup
nosimo v sebi vsi, mi vsi.

Trgamo se kot psi
za kos tega belega mesa,
dokler poslednja kaplja krvi
ne izkaplja iz srca na tla.

Potlej omahnemo vsi, mi vsi
na zadnjo posteljo, preseči sna,
in zdrknemo v zadnjo globino, kjer ni
ne prostitutk, ne Boga.

2.

Upognil bom tvoje uporno telo
v loku kot belo melodijo,
da bo drhtelo, trpelo pod roko
kot strune v najvišjem zvoku trpijo.

Napolnil bom ustne s črno strastjo,
v dušo položil slasti bolečino,
naj angeli z maščevalnimi meči gredo
skozi srca in ljubezni sinjino.

Bele stvari kot smrt me žgo —
pogrezneva se brez povratka v globino
in kruto kot belo bolečino
upognil bom tvoje madonsko telo.

Petorica

Oče koplje v rovu svoj črni kruh,
mati riba, z rokami razjedenimi od luga,
sin je študent, komunist in potepuh,
in najstarejša hči se po mestu vlačuga.

Očeta bo danes ali jutri v rovu zasulo,
mati bo od hudega znorela,
sina bodo danes ali jutri prijeli, potem se o njem
ne bo nič več čulo,
in najstarejša hči bo v parku pila lizol.

Drugi sin, ki je zdaj še v plenica, pa bo vstal,
čisto brez dvoma, ko pride čas, bo vstal,
za zadnjo pravico vseh se bo bojeval
in zmagal in se za zadnjo krivico maščeval.

Popotne pesmi

1.

Na koncu teh cest nas čakajo beli domovi,
z rožami in rožmarinom, na jablanah sočni sadovi,
v sobah so mize in vina čakajo naše žeje,
v dehtečih posteljah ljubezni in spanje — hitreje, hitreje!

Noge so trudne in trudnost v srce sega,
prah in potna sraga na gola ledja lega —
Dajte nam dežja, oblaki, ne belega smeha,
vino in žene, kje ste, o kje si, naša uteha?

Na koncu teh cest nas ne čakajo beli domovi,
ne matere, ne rože, ne ljubezni nočni sadovi:
na koncu teh cest nas čakajo nove ceste,
na koncu teh cest nas čakajo nove ceste.

2.

Jaz bom položil roke kot svečenik
na sleherno stvar na zemlji in sleherna stvar
na zemlji bo mojemu poželenju kruh in kri,
slast in strast, pesem in smeh in dar.

Stopil na vsako bom cesto, ki vodi po zemlji,
ob njej bom pod vsakim drevesom okusil mehko sence,
napil se bom vode v studencih in vonja vetrov,
spletal iz rož bom in trav in zelenja daritvene vence.

Vrgel bom svoje telo v valove vseh rek in potokov,
ga barval v rosi, v zarji in v soncu poldneva,
na vetru in dežju, pod črno težo oblakov,
naj se krivi, naj poje in moč razodeval!

Jaz si bom našel počitka v blazinah vseh ležišč,
ljubezni v vseh posteljah, v vseh cerkvah Boga,
in sredi sveta kjerkoli, v nesluteno lep večer
okusil bom muko in slast poslednjega sna.

Kultura in politika

Lojze Ude

Predvsem me kot Slovenca zanima danes odnos med kulturo in politiko, med kulturno in politično usmerjenostjo slovenskega naroda, kakršen dejansko je in kakršen bi načelno moral biti, ter vprašanje po vzrokih sedanjega odnosa.

Pri vsakem narodu obstoji namreč neka skoro nenormalna napetost med kulturo in politiko, skoro trajna neskladnost med kulturno in politično usmerjenostjo. Pri nobenem narodu pa ni ta napetost in neskladnost tako